

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro

HOTĂRÂREA Nr. 472
din 07.08.2013

Dosar nr: 264/2013

Petiția nr: 1633/11.03.2013

Petentă: M.Ț.A.

Reclamați: Ziarul Cotidianul, I.S., A.Ș. și L.I.S.

Obiect: afirmații care aduc atingere demnității petentei, pe criteriul de gen

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I. 1. Numele și domiciliul petentei

1.1. M.Ț.A., I. 2. Denumire și domiciliu reclamațiilor

2.1. Ziarul Cotidianul,

2.2. I.S.

2.3. A.Ș.

2.4. L.I.S.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Sesizarea petentei vizează afirmații care îi încalcă demnitatea. Astfel, aceasta susține că în data de 4 martie 2013, în ediția online a ziarului Cotidianul, sub semnătura lui I.S., a apărut articolul "Falimentul Uniunii Scriitorilor. N.M. trebuie să-și dea demisia din funcția de președinte". În conținutul articolului apare numele petentei în sens discriminatoriu, întrucât se impune ideea că a beneficiat "de pe urma amicitiei" cu M., precum și faptul că petenta "se află printre femeile care au trecut prin viața lui M."

De asemenea, este reprodusă o fotografie a petentei cu fotoexplicația "I., I., M. și L., 4 femei care au profitat din plic de relația cu M."

III. Citarea părților

3.1.În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Prin adresele înregistrate cu nr. 1633/15.03.2013, 1817/15.03.2013, 2698/12.04.2013, 2687/12.04.2013 și nr. 2712/15.03.2012, părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Colegiu, la data de 08.04.2013, respectiv 09.05.2013. La termen fost prezent dl A.Ș., în calitate de reclamat.

IV. Susținerea părților

Susținerea petentei

4.1.1. Sesizarea petentei vizează afirmații care îi încalcă demnitatea. Astfel, aceasta susține că în data de 4 martie 2013, în ediția online a ziarului Cotidianul, sub semnătura lui I.S., a apărut articolul “Falimentul Uniunii Scriitorilor. N.M. trebuie să-și dea demisia din funcția de președinte”. În conținutul articolului apare numele petentei în sens discriminatoriu, întrucât se impune ideea că a beneficiat “de pe urma amicitiei” cu M., precum și faptul că petenta “se află printre femeile care au trecut prin viața lui M.”.

4.1.2. De asemenea, este reprodusă o fotografie a petentei cu fotoexplicația “I., I., M. și L., 4 femei care au profitat din plic de relația cu M.”.

4.1.3. Având în vedere cele de mai sus, petenta consideră că a fost discriminată, calomniată și atacată, i s-a lezat demnitatea și viața privată.

Susținerile reclamațiilor

Susținerile reclamatului A.Ș.

4.2.1. Autorul, pe care nu-l cunosc și care nu m-a consultat în niciun fel înainte de a-și scrie articolul, mă citează la un moment dat și pe mine, cu următoarele fraze, preluate dintr-o scrisoare adresată de mine lui N.M., în 2009, când mai eram redactor-șef la *România literară* (iar N.M. – director):

4.2.2. Scrisoarea era de uz intern, strict redacțională, și, în afară de N.M., au mai primit atunci de la mine câte un exemplar doar ceilalți membri ai redacției. Nu am publicat-o nicăieri, eram prea mâhnit ca să fac un spectacol public dintr-un moment de criză al revistei la care am lucrat 20 de ani. Dar aceasta nu înseamnă că mă dezic de afirmațiile din cuprinsul ei. Cred, în continuare, că L. L.M. s-a remarcat, în acea perioadă, prin superficialitate și obrăznicie. Această apreciere a mea nu are nicio legătură cu faptul că ea este... femeie! Este vorba de felul ei de a fi, ca om, nu de feminitatea ei.

În perioada aceea L. L.M. scrisese articole critice nu doar severe, ci ofensatoare la adresa unor scriitori importanți, ca F.N. sau A.B.. Tot ea a publicat în „Evenimentul zilei” un articol în care îi supunea pe scriitori oprobiului public, afirmând că ei se plimbă cu vaporeșele în Deltă pe banii contribuabililor, în timp ce pensionarii n-au cu ce să-și cumpere ulei sau zahăr (bieții scriitori! în realitate, cei mai mulți dintre ei o duc la fel de rău ca toți pensionarii; plimbarea în Deltă fusese cu un vaporeș banal, la care biletul costa cât cinci bilete de autobuz; iar banii erau nu de la stat, ci de la un sponsor). L. L.M. și prietenul ei, C.R., ne spuneau în repetate rânduri că noi, cei mai în vârstă, suntem depășiți, că nu-i putem înțelege. Era perioada în care oameni ca noi, de cincizeci-șaizeci de ani, erau etichetați de unii tineri publiciști drept „generația expirată”. Am și scris atunci, în replică la această atitudine agresivă (și care era cu adevărat o formă de discriminare) un articol intitulat *Un rasism al vârstei*. (Mi-aduc aminte că și A.P. a reacționat atunci, cu umor, scriind ceva de genul: „Vă înțeleg, dragi tineri, nerăbdarea de a-mi lua locul, dar aveți puțină răbdare, lăsați-mi să mor în liniște!”). Deși nu menționam niciun nume, L. L.M. și C.R. s-au recunoscut în portretul moral făcut de mine tinerilor agasați de prezența în viața publică a unor oameni mai vârstă și mi-au dat replici usturătoare.

4.2.3. Prin urmare, reclamatul susține că, în calitate de critic literar, nu a discriminat pe nimeni, niciodată.

Susținerile reclamatului L.I.S.

4.3.3. Reclamatul neagă acuzațiile aduse și exprimă un punct de vedere în acest sens

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul reține că obiectul dedus soluționării vizează un articol de presă prin care se fac referiri la petentă.

5.2. În drept, sub aspectul incidenței preverilor art. 2 din O.G. nr. 137/2000, republicată, relativ la definiția discriminării, Colegiul precizează că în situația persoanelor tratate diferit, tratamentul în speță este datorat apartenenței lor la unul dintre criteriile prevăzute în textul de lege, art. 2 alin.1 din O.G. nr.137/2000, republicată. Un aspect definitoriu al discriminării îl constituie faptul că diferența de tratament este bazată pe o caracteristică, respectiv un criteriu interzis. Ca atare, tratamentul aplicat trebuie să fie diferit de cel care a fost sau ar fi aplicabil unei persoane dintr-un grup relevant în circumstanțe similare sau comparabile. Or, discriminarea directă presupune atingerea adusă beneficiului unui drept al persoanei discriminate tocmai datorită apartenenței acesteia la un grup (de exemplu, origine rasială sau etnică, religie etc.) sau al unei caracteristici individuale (dizabilitate, gen, vârstă, boală cronică etc.). Din acest punct de vedere, discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în Art. 2 alin. 1 al Ordonanței 137/2000, în particular, prin utilizarea sintagmei „pe bază de”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință „pe bază de (...)”.

5.3. Același raționament este aplicabil și în cazul discriminării indirecte, prevăzută în art. 2 alin.3 din O.G. nr. 137/2000, cu precizarea că raportul de cauzalitate nu este direct. În situația discriminării indirecte, ne plasăm în câmpul de aplicare al unui criteriu aparent neutru, la prima vedere, ceea ce scoate din discuție un raport de cauzalitate direct, însă în fapt se produce un dezavantaj față de o persoană sau față de un grup de persoane în raport cu o caracteristică sau un criteriu de discriminare interzis. În ceea ce privește existența acelei legăturii de cauzalitate între tratamentul diferit și criteriul interzis s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție, între altele, prin Decizia civilă nr. 1530/2009 și Decizia civilă nr. 2758/2009.

5.4. Curtea Europeană de Justiție a arătat că în cazurile de discriminare, în situația în care persoana care se consideră discriminată ar stabili o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe sau indirecte pe baza unui criteriu interzis, punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament ar impune atunci ca sarcina probei să revină persoanei acuzate de discriminare, care ar trebui să dovedească că nu a avut loc o încălcare a principiului menționat. În acest context, reclamatul (pârâțul) ar putea contesta existența unei astfel de încălcări, stabilind prin orice mijloc legal, în special că tratamentul aplicat persoanei care se consideră discriminată este justificat de factori obiectivi și străini de orice discriminare pe baza unui criteriu interzis.

De asemenea, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art.2, alin.1 deosebirea, excluderea restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1, și trebuie să se refere la persoane aflate în **situații comparabile** dar care sunt tratate în **mod diferit** datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit.

5.5. În speța de față, petenta susține că reclamații au discriminat-o, calomniat-o și i-au încălcat demnitate, imaginea publică și dreptul la viața privată, pe criteriul de gen.

Pe de altă parte, reclamații, A.Ș. și L.I.S., susțin că afirmațiile în cauză, respectiv “L. L.M. a născut cele mai mari scandaluri în redacția României Libere și s-a făcut remarcată până în

prezent doar prin superficialitate și obrăznicie”, au fost făcute în urmă cu mulți ani și într-un alt context.

Astfel, A.Ș. arată că în 2009, când era redactor-șef la *România literară*, coleg cu petenta, datorită divergențelor dintre aceștia, a făcut o scrisoare de uz intern către N.M., scrisoare pe care nu a publicat-o niciodată, și, deși nu se dezice de afirmații, susține că aceste afirmații au fost făcute în calitate de critic literar nu pentru a discrimina. Mai mult, arată că în perioada aceea L. L.M. scrisese articole nu doar critice și severe, ci ofensatoare la adresa unor scriitori importanți, ca F.N. sau A.B.. “L. L.M. și prietenul ei, C.R., ne spuneau în repetate rânduri că noi, cei mai în vârstă, suntem depășiți, că nu-i putem înțelege. Era perioada în care oameni ca noi, de cincizeci-șaizeci de ani, erau etichetați de unii tineri publiciști drept „generația expirată”. Am și scris atunci, în replică la această atitudine agresivă (și care era cu adevărat o formă de discriminare) un articol intitulat *Un rasism al vârstei*. (Mi-aduc aminte că și A.P. a reacționat atunci, cu umor, scriind ceva de genul: „Vă înțeleg, dragi tineri, nerăbdarea de a-mi lua locul, dar aveți puțină răbdare, lăsați-mi să mor în liniște!”).

5.6. Din ansamblul înscrisurilor depuse de părți la dosar, Colegiul reține următoarele: în cuprinsul articolului “Falimentul Uniunii Scriitorilor. N.M. trebuie să-și dea demisia din funcția de președinte”, apar sub formă de citate afirmațiile “L. L.M. a născut cele mai mari scandaluri în redacția României Libere și s-a făcut remarcată până în prezent doar prin superficialitate și obrăznicie”.

De asemenea, Colegiul reține reproducerea fotografiei petentei alături de fotografiile altor 3 femei, femei care se presupune că au avut o relație cu cel despre care era scris articolul.

5.7. Colegiul trebuie să rețină dacă afirmațiile în cauză cad sub incidența prevederilor art. 2 alin. 1 din OG nr. 137/2000R sub spectrul celor patru elemente ale unei fapte de discriminare, respectiv al dreptului încălcat, criteriului, comparabilității și nejustificării obiective. Practic, Colegiul trebuie să stabilească dacă afirmațiile în speță au avut ca scop încălcarea demnității petentei doar pentru faptul că este femeie. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratamentul diferențiat) și impun a analiza dacă un criteriu interzis (origine rasială sau etnică, vârstă, dizabilitate, **sex/gen**, religie, convingeri etc.) invocat de reclamantă (petentă) constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamate (pârâtului).

Nu orice afirmați poate îmbrăca forma unei discriminări așa cum prevede art. 2 alin 1 din OG nr. 137/2000R, fapta putând să îmbrace forma unei fapte prevăzută și sancționată de Codul penal al României, respectiv calomnia.

6.0. Având în vedere cele de mai sus, Colegiul nu poate reține raportul de cauzalitate între fapta imputată și criteriul invocat, în sensul art. 2 alin.1, art. 2 alin.3 sau art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000 republicată. Or, astfel cum a statuat și Înalta Curte de Casație și Justiție „O.G. nr. 137/2000 analizează fapte de discriminare care prin criteriile mai sus anunțate (n.n. art. 2 alin.1) se diferențiază de fapte care sunt de natură să producă aceleași consecințe, dar intră sub incidența altor acte normative” (A se vedea Decizia nr. 1530 din 19 martie 2009, Înalta Curte de Casație și Justiție).

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele nu reprezintă discriminare, potrivit art. 2 alin 1 din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată

2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte;

VII. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA - Membru

HALLER ISTVAN - Membru

JURA CRISTIAN - Membru

LAZĂR MARIA - Membru

ANAMARIA PANFILE – Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE – Membru

Data redactării: 11.09.2013

Redactat și motivat A.C.F.

A.P.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ,**